

7-2023 Håndbok i kildeproving etter spillvann/feil på ledningsnett

Forslagsstiller

Norsk Vanns sekretariat

Målsetting for prosjektet

Utarbeide veiledning og/eller kurs i kildeproving etter feilkoblinger og lekkasjer på ledningsnett.

Bakgrunn

Norsk Vann er i gang med å revidere rapport 159/2008 Håndbok i kildeproving i avløpssystemet. Denne rapporten omfatter kildeproving etter stoffer og ikke spillvann. Da rapporten kom i 2008 ble det også utarbeidet et tilhørende kurs. Det ble da av flere medlemmer etterlyst en tilsvarende veiledning/kurs i kildeproving etter spillvann. Dette medførte at kurset i 2011 ble utvidet til også inkludere kildeproving etter spillvann, men det ble ikke laget en skriftlig veiledning/håndbok.

Reduksjon av feilkoblinger og lekkasjer på avløpsnett er viktig for å få ned mengden utslipp forurensning til overvann og resipient. Mange kommuner har kommet langt i arbeidene med kildeproving etter feilkoblinger bl.a. Oslo kommune og Bærum kommune, mens andre trenger veiledning og/eller kurs i dette arbeidet. Det er derfor nå ønskelig å få sammenstilt alle gode erfaringer i en håndbok for kildeproving etter spillvann, dvs. feilkoblinger og lekkasjer på ledningsnett. Kursmateriellet fra 2011 vil bli gjort tilgjengelig for valgt rådgiver som et utgangspunkt for håndboken.

Innhold

Håndboken skal omfatte både planlegging av kildeproving etter spillvann, samt utføring av kildeproving i felt. HMS og dokumentasjon skal også være en del av veiledningen. Det bør også være en beskrivelse av hva kommunen bør ha på plass av registreringer og kartverk som en tilrettelegging for et slik arbeid.

Håndboken bør inneholde bla:

- Forankring av arbeidene i kommunen/overordnet plan
- Nødvendig informasjon om ledningsnett
- Planlegging av kildeproving
- Metoder for kildeproving i felt:
 - Screeningmetoder
 - Prøvetaking
 - Analyser i felt / hurtiganalyser
 - Analyser på lab.
 - Måleutstyr
 - Testing med fargestoff
 - Spioner
- Nyttige tips ved kildeproving i felt
 - Beskrivelse av nyttig utstyr
 - Gjennomføring
 - HMS
 - Krav til dokumentasjon

Rapportering og produksjon

Prosjektet skal resultere i en enkel håndbok som beskriver beste praksis og gir tips og råd ved kildeproving etter spillvann. Håndboken skal være praktisk rettet og beskrive gode metoder for gjennomføring i felt. Målgruppen er både personell som skal planlegge det overordnede arbeidet med kildeproving, samt driftspersonell som jobber med kildeproving i felt.

Gode sjekklister, eksempler, figurer og bilder er derfor viktigere enn mye tekst. Håndboken skal kunne legge grunnlag for senere utarbeidelse av kurs hvis man ser et behov for dette.

Gjennomføring

Nedenfor er det i tillegg angitt noen hovedpunkter som vanligvis inngår i Norsk Vann prosjekter:

- Avholde oppstartsmøte mellom styringsgruppe og rådgiver for prosjektet for å drøfte nærmere hvordan prosjektet best skal løses, herunder antall møter og møteplan
- Innhente nødvendig grunnlagsinformasjon for å besvare oppgaven
- Utarbeide forslag til rapport
- Gjennomføre workshop med styrings- og referansegruppe for drøfting av rapport
- Revidere rapport
- Gjennomføre høring av revidert rapportforslag i styrings- og referansegruppen
- Utarbeide endelig rapport
- Avholde avslutningsmøte mellom styringsgruppe og rådgiver for å behandle endelig rapport og avtale videre oppfølging av rapporten
- Markedsføre og implementere resultatene
- Kost/nytte
- Kort beskrivelse

Det anses som viktig at valgt rådgiver trekker inn personer i kommuner som jobber med dette i felt for å finne de gode og praktiske løsningene. Norsk Vann kan bistå med å finne slike ressurspersoner.

Forhold til VA-norm og VA/Miljø-blad

Det anses ikke at prosjektet er relevant for VA-norm og VA/Miljø-blad.

Organisering/deltakere

Prosjektet styres av en styringsgruppe med 5 representanter fra Norsk Vanns medlemmer, som er oppnevnt av Norsk Vanns avløpskomité. Det forventes at styringsgruppe og rådgiver møtes 3 ganger (oppstartsmøte, workshop, avsluttende møte) og at øvrig kommunikasjon er per mail/korte TEAMS-møter.

Styringsgruppen vil foreslå deltakere i en referansegruppe fra Norsk vanns medlemmer supplert med ekstern kompetanse. Referansegruppen blir invitert til workshopen og til å gi innspill til rapporten.

Norsk Vanns sekretariat vil ivareta prosjektadministrasjon, trykking/markedsføring mv.

Kostnader/finansiering

Prosjektkostnader er anslått til kr 545 000 og skal i sin helhet finansieres av Norsk Vann prosjekt. Prosjektet har følgende budsjettposter:

<i>Kostnader</i>	
Faglig utredning og rapportering	350 000
Møter styrings-/referansegrupper	25 000
Trykking og formidling	50 000
Prosjektadministrasjon	80 000
Uforutsett	35 000
Totalt	545 000

<i>Finansiering</i>	
Norsk Vann prosjekt	5450 000

Ekstern	0
Totalt	545 000

Posten «Faglig utredning og rapportering» angir maks. ramme for utredningsarbeidet, herunder timekostnader, reisekostnader, møter og ev. biomkostninger.

Tidsplan

Prosjektet startet opp Q2 2023 og rapporteres i løpet av Q2 2024.

Markedsføring

I hvert enkelt prosjekt skal det vurderes hvordan prosjektresultatene best kan presenteres for å nå frem til målgruppen. Ovenfor er det utarbeidet en liste med ulike alternativer som forslagsstiller skal vurdere. I tillegg til beskrivelsen av rapportering og produksjon skal følgende utarbeides av rådgiver i prosjektet

- Korte og enkle presentasjoner av prosjektresultatene/prosjektene for bruk på norsk vann.no og for bruk internt i kommuner og andre organisasjoner. Dette kan være 1) kort power point 2) kort videosnutt hvor rådgiver presenterer prosjektet.
- Artikkel til Vannspeilet
- Artikler til aktuelle fagtidsskrifter som VANN, Kommunal Rapport, tidsskriftet til til NKF eller andre

Andre opplysninger

Elisabeth Lyngstad, Norsk Vann (18.10.22)

Prioriteringskriterier

Kriterier	
1) Er prosjektet i samsvar med strategiplanen?	Ja. At vann- og avløpsinfrastrukturen forvaltes og utvikles på en måte som sikrer rent vann i springen og i naturen, og som bidrar til at Norge når sine bærekraftsmål
2) Er prosjektet innenfor en av følgende prosjektkategorier: a) tekniske veiledninger/rapporter, b) forvaltningsveiledninger/-rapporter eller c) strategiske prosjekter/utredningsprosjekter	a) Teknisk veiledning
3) Er prosjektet egnet til å løse utfordringer for ulike medlemskategorier?	Ja, både små og store kommuner har behov for å redusere antall feilkoblinger på ledningsnettet.
4) Fører prosjektet til utvikling av nye veiledninger/verktøy?	Ja
5) Er prosjektet tilstrekkelig stort til å gi et tilfredsstillende resultat?	Ja
6) Er det sannsynlig med økonomiske bidrag fra eksterne miljøer til prosjektet?	Nei
7) Er det sannsynlig at bevilgningen vil være utløsende for eksterne FoU-prosjekter og -midler?	Nei

Direktørens forslag til prioritering for 2023:

Gjennomføres i 2023. Reduksjon av feilkoblinger og lekkasjer på avløpsnett er viktig for å få ned mengden utslipp til overvann og resipient. En praktisk håndbok vil forenkle dette arbeidet. Det foreligger eldre kursmateriell som håndboken kan ta utgangspunkt i, og således vil prosjektet også tilgjengeliggjøre og oppdatere allerede eksisterende materiell.

Innspill i høringsrunden

Samfunnskomiteen:

Støtter direktørens forslag til prioritering.

Viktig med en praktisk håndbok som viser best practice.

Avløpskomiteén:

Flyttes fra gjennomføres til utsettes.

Prosjektet handler om å finne spillvann der det ikke er spillvann. Det er et veldig viktig prosjekt! Kommunen sliter også med å finne overvann der det ikke skal være overvann. Prosjektet bør inkludere dette også. Vannområdet Øyeren gjennomført en veileder for 3-4 år siden om fremmedvann på spillvannsnett. Overvann inn betyr at prosjektet må utvides. Haster egentlig, men hvis utvidelsen betyr at vi ikke rekker dette i 2023, bør det heller utsettes.

Vannkomiteén:

Av kapasitetshensyn foreslår vannkomiteen at dette utsettes til 2024 og prosjekt 6-2023 foreslås fremskyndet.

Høringsinnspill fra andre:

Direktørens innstilling til styret:

Gjennomføres i 2023. Utvidelse av prosjektet til å inkludere fremmedvann vil medføre at prosjekt utvides kraftig og blir mer omfattende. Det underliggende undervisningsmaterialet vil da heller ikke være dekkende. Et nytt prosjekt om fremmedvann bør sees i sammenheng med revisjon av rapport 255 – bærekraftig fremmedvannsandel. Foreslått prosjektet er planlagt som et enkelt prosjekt for å formidle kursmaterialet som allerede er utarbeidet, og en utvidelse av prosjektet prioriteres ikke.

Veiledningen fra Vannområdet Øyeren ble vurdert ifm utarbeidelse av prosjektbeskrivelsen. Den dekker ikke behovet beskrevet i prosjektbeskrivelsen.